זהות
לשוויון וזכויות אדם

אוניברסיטת רייכמן
המכון לחירות ואחריות

מדד זכויות האדם

ממצאי הסקר השלישי, יולי 2022

רוב הציבור הערבי תומך בהגברת תדירות המפגשים בין תלמידים יהודים וערבים, לעומת מחצית בלבד מהציבור היהודי

סקר המדד האחרון נערך בשיתוף המכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן, על ידי חברת אייפאנל (iPanel), אשר עורכת סקרים מקוונים בישראל, בתאריכים 26-30 במאי, 2022, וכל הנתונים בו נאספו באופן מקוון. 1,516 משיבים בני 18 ויותר השלימו את הסקר. מתוכם, 1,256 משיבים יהודים ו-260 משיבים ערבים. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם היא 2.5% ברמת ביטחון של 95%. המשיבים היהודים מהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית הבוגרת בישראל בפילוח של מגדר, קבוצות גיל, מחוז בארץ, ומידת דתיות (בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה). המשיבים הערבים מהווים מדגם שהינו קרוב לזה המייצג את האוכלוסייה הערבית הבוגרת בישראל בפילוח של מגדר, קבוצות גיל, מחוז בארץ, ומידת דתיות, כאשר ישנו חוסר קל בדגימה של משיבים גברים, משיבים מאזור הדרום, ומשיבים בני 40 ומעלה.

הסקר עסק בנושא האפשרות לקדם דיאלוג במערכת החינוך. נשאלה השאלה, האם **החינוך הישראלית צריכה לפעול על מנת להגביר או להפחית את התדירות של מפגשים בין תלמידים יהודים וערבים כחלק ממסגרת הלימודים בבתי הספר**. פילוח התשובות שהתקבלו מעלה כי בקרב בעלי הדעה (כלומר, בקיזוז 9% מהמשיבים שענו "לא יודע/ת"),[1] 26% חשבו שיש להפחית במידה כלשהי את תדירות המפגשים (19% ענו "להפחית במידה רבה" ו-7% ענו "להפחית במידה מסוימת"); 23% חשבו שיש להשאיר את תדירות המפגשים ברמה הנוכחית, ואילו 51% חשבו שיש להגביר במידה כלשהי את תדירות המפגשים (29% ענו "להגביר במידה מסוימת" ו-23% ענו "להגביר במידה רבה").[2]

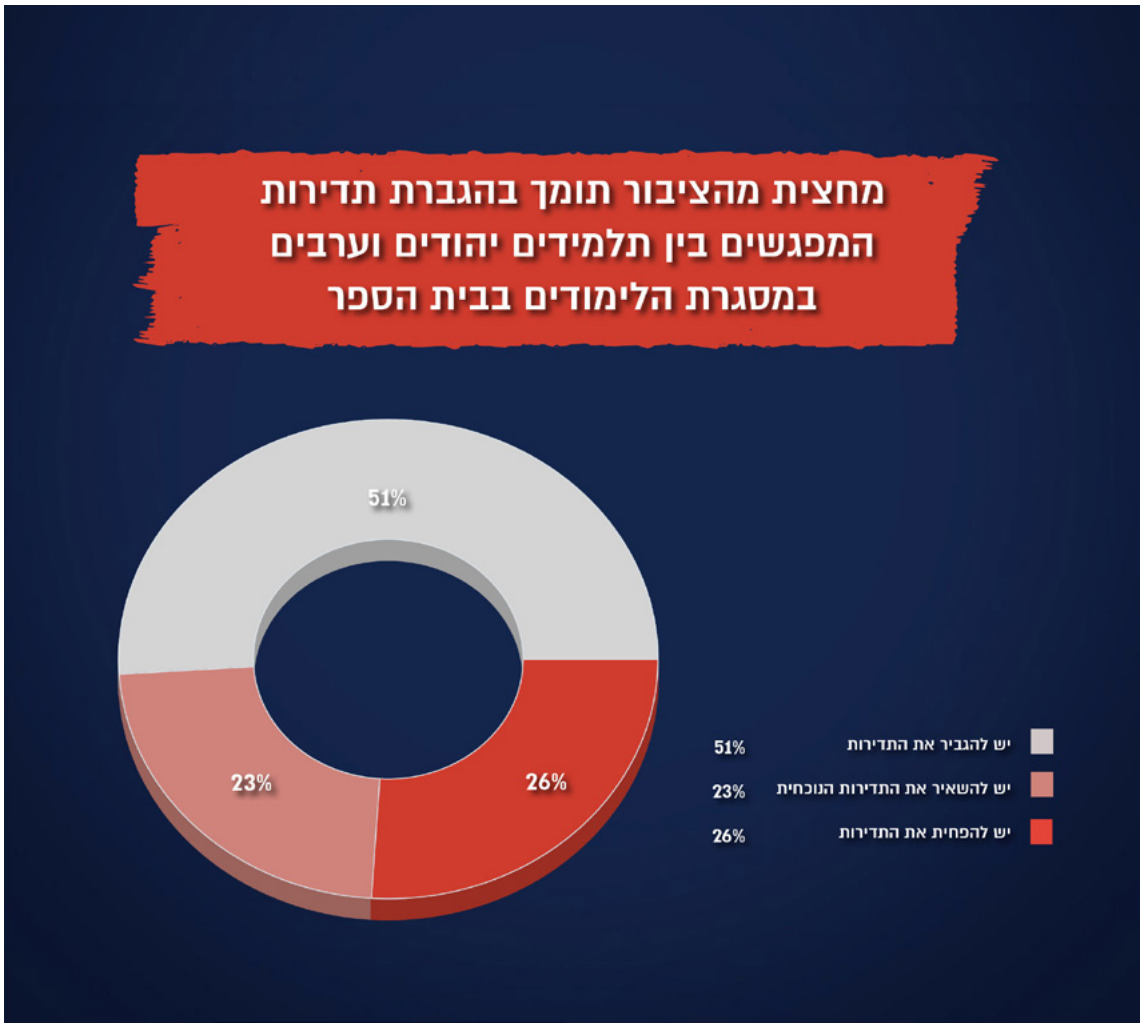

1 התוצאות מוצגות ללא ספרות עשרוניות, כך שהשיעור הכולל לעיתים לא מסתכם ל-100%.

2 אפשרויות תשובה: להגביר במידה רבה; להגביר במידה מסוימת; להשאיר את התדירות הנוכחית; להפחית במידה מסוימת; להפחית במידה רבה; לא יודע/ת.

בקרב משיבים ערבים, 71% מהמשיבים סברו שיש להגביר במידה כלשהי את תדירות המפגשים בין תלמידים יהודים לערבים כחלק ממסגרת הלימודים, לעומת 48% בלבד מהמשיבים היהודים שחשבו כך. רק 11% מהמשיבים הערבים חשבו שיש להפחית במידה כלשהי את התדירות של מפגשים אלה, לעומת 29% מהמשיבים היהודים.

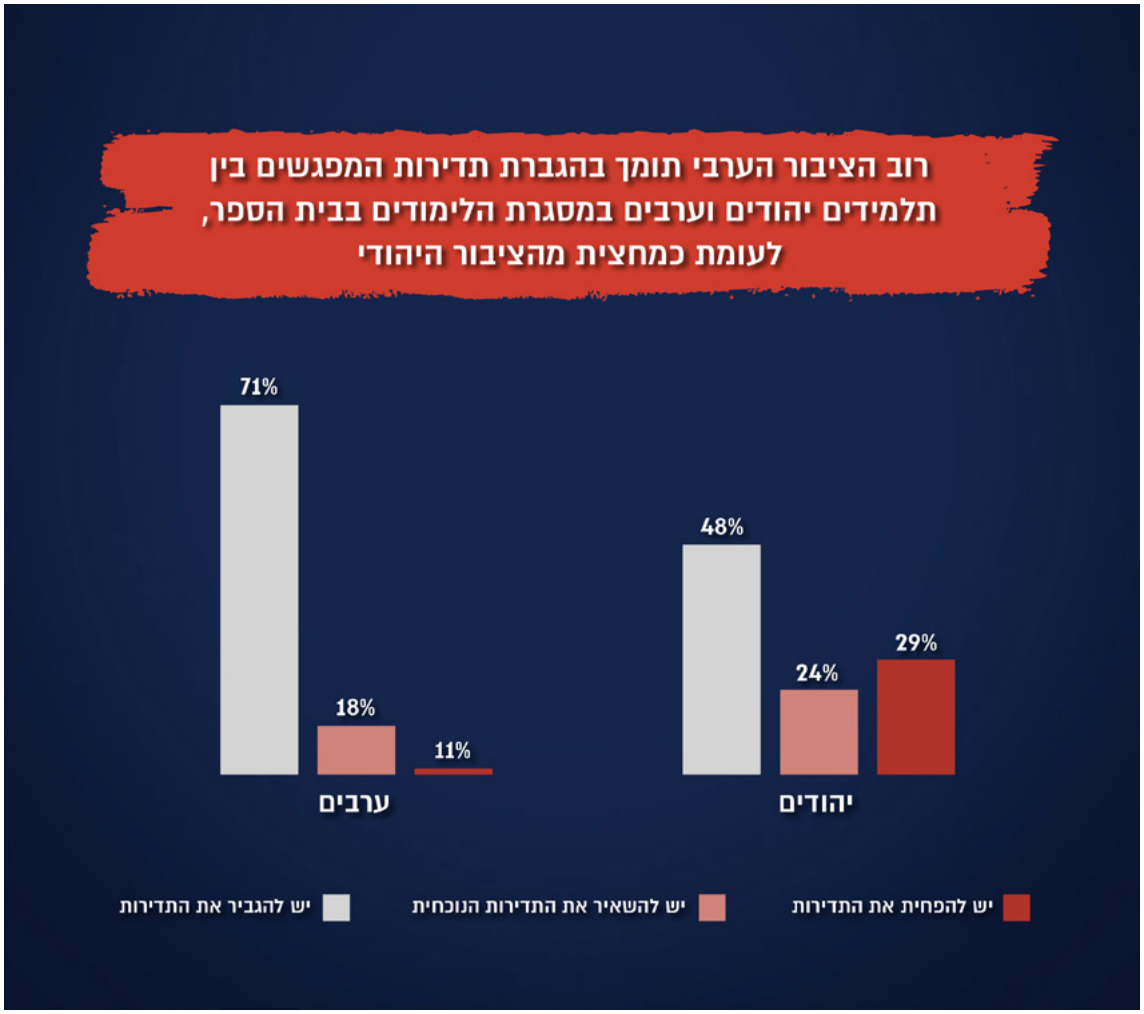

הפילוח של הממצאים התייחס גם להשקפה הפוליטית של המשיבים. נמצאו הבדלים גדולים בין משיבים שהזדהו כימנים לבין משיבים שהזדהו כשמאלנים, והנתון המעניין שהתגלה נוגע לעמדתם של תומכי המרכז. כך, בקרב ימנים, 41% חשבו שיש להפחית במידה כלשהי את תדירות המפגשים, ורק 32% חשבו שיש להגביר את תדירות המפגשים. לעומת זאת, בקרב שמאלנים ותומכי מרכז, רק 9% חשבו שיש להפחית במידה כלשהי את תדירות המפגשים, כאשר בקרב השמאלנים 78% חשבו שיש להגביר את תדירות המפגשים ואילו בקרב תומכי המרכז 66% חשבו שיש להגביר אותה.

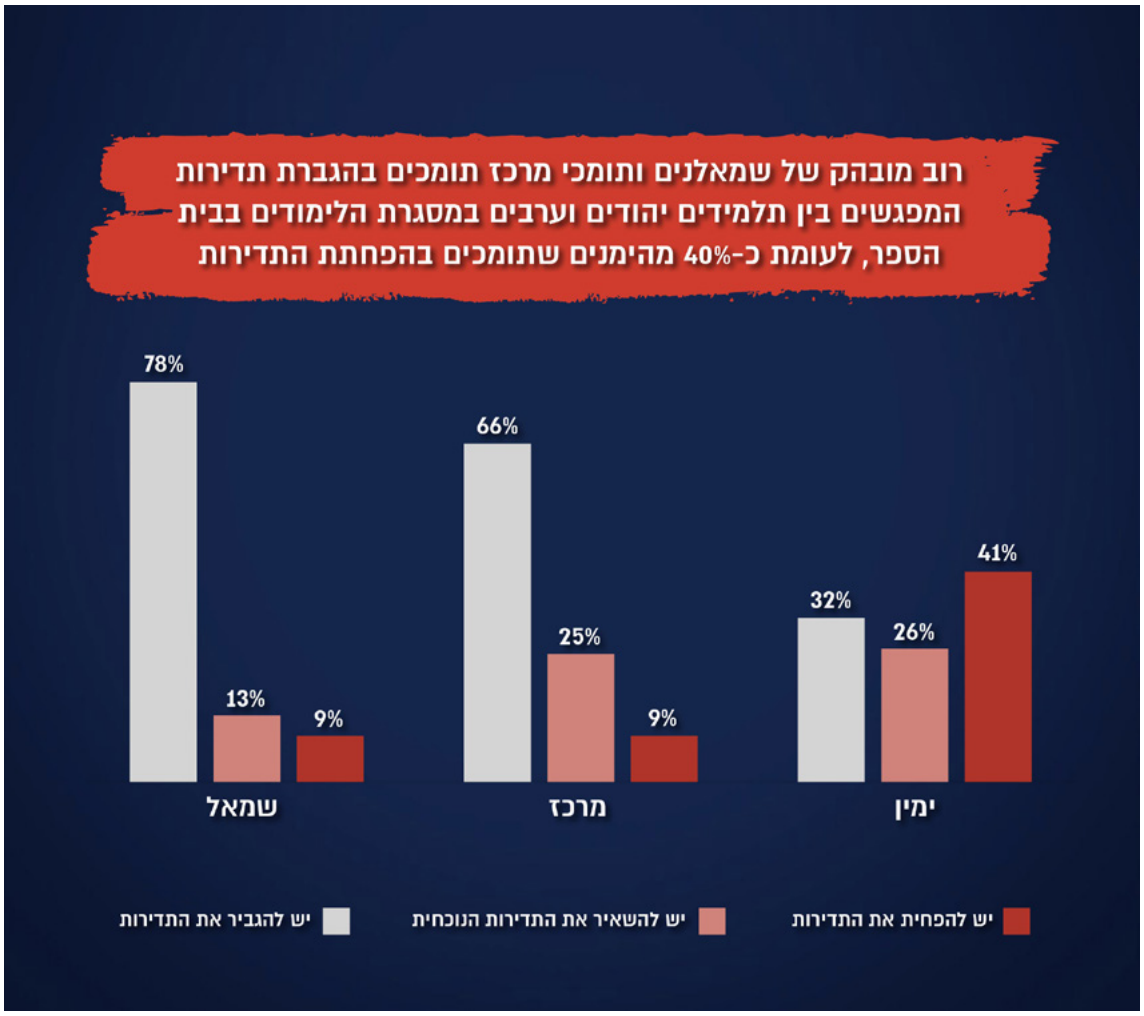

מענה זה ממקם את סוגיית מפגשי הדיאלוג וההכרה בין תלמידים יהודים וערבים במערכת החינוך במרכז העמדות הפוליטיות בציבור, באופן שיוכל לסייע לקידום יוזמות מסוג זה ולהגביר את הלגיטימיות הציבורית שלהן.

בחינת סוגיה זו של היכרות הדדית בין תלמידים יהודים וערבים במערכת החינוך היא חיונית לאפשרות לקדם שוויון בין אזרחי המדינה היהודים והערבים. כידוע, בישראל מתקיימת הפרדה בחינוך בין ערבים ויהודים, שהיא פועל יוצא של ההפרדה בין מערכות החינוך העבריות והערביות מראשית ימי המדינה. הפרדה זו, שנתפסת כברורה מאליה כמעט, היא לאומית כשם שהיא לשונית, ונובעת גם מהבידול הגיאוגרפי בין הקבוצות.

כל מהלך למיגור האפליה הממוסדת כלפי הפלסטינים אזרחי ישראל חייב להתבטא לא רק בדרישה הלגיטימית להשוואת תקציבים, אלא גם במאמץ פעיל לכבד ולהכיר את ההיסטוריה ואת הזיכרון של המיעוט. בהתאם לכך, מדיניות ההפרדה ארוכת השנים מחייבת יוזמה אקטיבית למפגש בלתי אמצעי בין תלמידים יהודים וערבים, במטרה לסייע להם להתגבר על מחסומים וסטריאוטיפים שליליים ולהכיר את הנרטיבים השונים. דיאלוג משותף כזה הוא חיוני לבריאת עולם מושגים שוויוני, מעבר ליצירת הקשר בין התלמידים.